

АНАЛІЗ УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ХІРУРГІЇ В УМОВАХ АУДИТОРНОЇ ТА ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ

Крижановський О.А., Должковий С.В., Шейко В.Д.

Полтавський державний медичний університет

Проаналізовано результати успішності здобувачів вищої освіти при вивченні хірургії в порівнянні аудиторної та дистанційної форм навчання. За дистанційної форми вивчення хірургії викладач оцінює лише теоретичні знання здобувачів. Немоżliве опрацювання практичних навичок і вмінь.

Ключові слова: дистанційна форма навчання, успішність, хірургія.

Levels of students' final knowledge in case of standard and distant learning approaches during their surgery course were analyzed. We revealed that during distant learning the teacher can evaluate theoretical knowledge of the students only. It is impossible to develop practical skills and abilities during abovementioned type of learning.

Keywords: Distance learning, success, surgery.

Дистанційне навчання здобувачів вищої освіти за останні 2-3 роки було запроваджено за вимушених умов. Уперше цю форму навчання було введено після оголошення карантину з приводу COVID-19, потім – після початку активних бойових дій 24 лютого 2022 року. З того часу в літературі, у мережі «Internet» жваво обговорюються питання її переваг і недоліків.

Є думка, що дистанційне навчання – це ідеальне рішення для певної кількості людей, які прагнуть отримати вищу освіту, за умов самостійного опанування теоретичного і практичного матеріалу з будь-якої спеціальності [1-5]. На нашу думку, таке твердження неприпустиме щодо вивчення медицини, зокрема хірургії.

Навіть за рекомендаціями Міжрегіональної академії управління персоналом визначено основні напрями навчання в онлайн-режимі: журналістика, дизайн, маркетинг, фінанси, банківська справа і страхування, економіка, менеджмент, облік і оподаткування, психологія, право, інженерія програмного забезпечення [7]. Розділу медицини в цьому переліку немає.

Дистанційне навчання на теоретичних кафедрах у медичних закладах вищої освіти, на нашу думку, не має суттєвих проблем і труднощів. Але на клінічних кафедрах медичних вишів виникають певні питання щодо оцінки рівня знань і вмінь здобувачів вищої освіти після завершення навчання. Оцінка після вивчення дисципліни здобувачу вищої освіти має виставлятися не тільки за теоретичні знання, а й за опанування практичних навичок і вмінь. За дистанційної форми навчання зовсім відсутні можливості безпосереднього контакту здобувачів із пацієнтами, неможливо провести реальні співбесіди з пацієнтом, оцінити скарги, зібрати анамнез, призначити план обстеження, визначити подальшу тактику лікування для конкретного пацієнта.

На кафедрі хірургії № 2 Полтавського державного медичного університету навчаються здобувачі вищої освіти 5-6 курсів медичних факультетів № 1, № 2 і міжнародного факультету. На цих курсах навчання проводиться за цикловою системою: 5 курс – 2 тижні, 6 курс – 4 тижні. Такий тривалий термін навчання на кафедрі має певні переваги й дає можливість здобувачам під керівництвом викладача засвоїти необхідний теоретичний матеріал, опанувати практичні навички.

Для організації та проведення дистанційної форми навчання на сайті кафедри було висвітлено необхідні матеріали для здобувачів вищої освіти: календарні плани практичних занять і лекцій, перелік теоретичних питань і практичних навичок, силабуси з навчальних дисциплін, методичні рекомендації для самостійної роботи, список рекомендованої літератури, бази «Крок-2» із хірургічного профілю тощо.

Організація і проведення дистанційного навчання на кафедрі відбувалися на платформах ZOOM, Google-class, Skype та ін. Перевагу віддавали платформі ZOOM. Але були певні особливості в проведенні дистанційних занять в умовах карантину з приводу COVID-19 і після початку війни й введення воєнного стану. Під час карантину особливих труднощів для проведення дистанційних занять не було. Практично всі здобувачі перебували вдома за місцем проживання, мали вільний доступ до інтернету, своєчасно виходили на зв'язок, спілкувалися з викладачем достатній час.

Після початку війни умови проведення дистанційних занять суттєво змінилися. Певна кількість здобувачів виїхали за кордон, інші пішли в територіальну допомогу, здійснювали волонтерську діяльність, працювали в медичних закладах, перебували на територіях, де був обмежений мобільний зв'язок. Такі обставини спричиняли труднощі в повноцінному проведенні занять. Тому, можливо, заняття проводилися не повністю у відведений час, спілкування з окремими здобувачами відбувалося в скорочений термін, що не дозволяло повністю обговорити й засвоїти тему заняття. Особливі труднощі відбувалися в спілкуванні з іноземними здобувачами. Деякі з них, незважаючи на намагання викладачів, жодного разу не вийшли на зв'язок. Це змушувало викладачів виставляти їм н/б у журнал успішності. Таким чином основним завданням дистанційного навчання для викладача ставало оцінювання засвоєння теоретичних знань здобувачем за самостійного вивчення теми.

Основним недоліком дистанційної форми навчання на клінічних кафедрах медичних вишів ми вважаємо неможливість особистого опанування практичних навичок і вмінь під час роботи у відділеннях хірургічного профілю, неможливість опрацювання практичних навичок навіть на фантомах і муляжах, які використовуються на аудиторних заняттях.

Формою підсумкового контролю успішності навчання здобувачів вищої освіти 5 курсу є семестрова підсумкова атестація (СПА), яка проводилася у вигляді усного екзамену за білетами. Однак, у 2022 р. СПА в такому вигляді не відбулася у зв'язку з активними бойовими діями в Україні. Оцінювання знань проводилося за уніфікованою таблицею відповідності балів за поточну успішність, балів за ПМК, екзамен і традиційною чотирибальною оцінкою.

На 6 курсі практично-орієнтований державний іспит здобувачів вищої освіти у 2021 і 2022 роках проводився в дистанційному режимі на платформі ZOOM. Зрозуміло, що це був не практично-орієнтований, а суто теоретич-

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ний іспит. Остаточна оцінка виставлялася на підставі даних за поточну успішність здобувача протягом усіх років навчання з хірургічних дисциплін.

Нами проаналізовано успішність здобувачів вищої освіти на кафедрі хірургії № 2 ПДМУ за аудиторної й дистанційної форм навчання за останні 3 роки (таблиці 1-3).

Таблиця 1
Результати СПА на 5 курсі (загалом) за 2022-2022 рр.

Рік	Кількість здобувачів, які складали СПА	Підсумки складання								Середній бал СПА	Недопущені, не з'явилися
		"відмінно"		"добре"		"задовільно"		"незадовільно"			
		абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%		
Аудиторна форма СПА											
2020	347	43	12,4 %	196	56,5 %	95	27,3 %	13	3,8 %	3,78	28
2021	398	66	16,6 %	213	53,5 %	117	29,4 %	2	0,5 %	3,86	39
Дистанційна форма СПА											
2022	552	65	11,8 %	364	65,9 %	123	22,3 %	-	-	3,89	25

Таблиця 2
Результати СПА на 5 курсі (серед вітчизняних здобувачів) за 2020-2022 рр.

Рік	Кількість здобувачів, які складали СПА	Підсумки складання								Середній бал СПА	Недопущені, не з'явилися
		"відмінно"		"добре"		"задовільно"		"незадовільно"			
		абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%		
Аудиторна форма СПА											
2020	296	40	13,5 %	178	60,1 %	77	26,1 %	1	0,3 %	3,87	5
2021	356	64	17,9 %	194	54,5 %	97	27,3 %	1	0,3 %	3,90	8
Дистанційна форма СПА											
2022	468	65	13,8 %	327	69,9 %	76	16,3 %	-	-	3,97	-

Таблиця 3
Результати СПА на 5 курсі (серед іноземних здобувачів) за 2020-2022 рр.

Рік	Кількість здобувачів, які складала СПА	Підсумки складання								Середній бал СПА	Недопущені, не з'явилися
		"відмінно"		"добре"		"задовільно"		"незадовільно"			
		абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%		
Аудиторна форма СПА											
2020	51	3	5,9 %	18	35,3 %	18	35,3 %	12	23,5 %	3,24	23
2021	73	2	4,8 %	19	45,2 %	20	47,6 %	1	2,4 %	3,52	31
Дистанційна форма СПА											
2022	84	-	-	37	44.1 %	47	55.9 %	-	-	3.44	25

Як видно з таблиць, суттєвих розбіжностей у остаточних результатах навчання здобувачів вищої освіти за аудиторної й дистанційної форм навчання немає. Це можна пояснити тим, що за обох форм навчання здобувачі отримують достатній обсяг інформації для опанування дисципліни. На семестровій підсумковій атестації оцінюються тільки теоретичні знання здобувачів. Рівень засвоєння практичних навичок, умінь та їх оцінювання відбуваються тільки на державному практично-орієнтованому іспиті в рамках об'єктивного структурованого клінічного іспиту (ОСКІ).

Таким чином, дистанційна форма навчання хірургії стала вимушеним заходом, але суттєво не впливає на якість засвоєння теоретичного матеріалу. Єдиний її недолік – відсутність можливості спілкування здобувачів із пацієнтами й опанування практичних навичок під час практичних аудиторних занять.

Список використаної літератури

- Ашиток Н. Нова освітня реальність: дистанційна освіта у вищій школі в умовах пандемії. *Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал*. 2021. № 3/189.
- Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. – К. : КПІ, 2000. 12 с.
- Кремень В. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. К. : Грамота. 2005. 48 с.
- Степаненко С. Про трансформацію системи заочної освіти в умовах інтеграції в Європейський освітній простір. *Вища школа*. 2007. № 2. С. 31–37.
- Ткаченко Л., Хмельницька О. Особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладу вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Збірник наукових праць*. 2021. № 75. Т. 3. С. 92-96.
- Хассон В., Вотермен Е. Критерії якості дистанційної освіти. *Вища освіта*. 2004. № 1. С. 92-99.
- <https://maup.com.ua/ua/navchannya-u-maup/formi-navchannya/vishha-osvita-onlajn.html>